

BÜYÜYEN YASADIŞI GÖÇ SORUNU ve TÜRKİYE

Yrd.Doç.Dr. Ayhan GENÇLER*

ÖZET

Uluslar arası göç hareketleri, içinde giderek büyüyen boyutuyla yasadışı göç olgusunda Türkiye, hedef ülke olma konumu dışında gidilmek istenilen ülkeye aracılık görevi yapma çeşitliliği göstermektedir. Bu tebliğde de ülkemizde giderek artan bir sorun olan yasadışı göçe ilişkin gelişmeler ve buna karşı yapılan yasal gelişmeler ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yasadışı Göç, Göç

ABSTRACT

INCREASING PROBLEM OF İLLEGAL MİGRATION AND TURKEY

Turkey except being at the position of target country in international migration activities especially in its dimension of illegal migration which is gradually increasing ,shows also the diversity in the function of mediator to the host county. In this paper developments are being held concerning the increasing problem of illegal migration in Turkey and legal progress against the problem.

Key Words: Illegal Migration, Migration

Ülkeler, şehirler bulundukları coğrafi konumları itibariyle diğer bölgelere göre jeo-stratejik, jeo-ekonomik ve jeo-politik açıdan farklı özelliklere sahip bulunmaktadır. Bu ayrıştırıcı özellikleri ülkelere veya unsurun niteliğine göre artı faydalar getirebildiği gibi diğer bölgelere göre bazı olayların daha yoğun ve sorunlu yaşanmasına da zemin hazırlayabilmektedir. Ticaret yolları üzerinde bulunan veya bazı pazarlara daha yakın olan yerlerin kendi eko-ticari yaşamı bakımından olumlu bir katma değer yaratması mümkün olabilirken, bazı sorunları da yoğunlaştırabilmektedir. Ayrıca bu özelliklerinin politik veya stratejik hassasiyetleri olması durumunda ise bölgenin istikrarı, stratejik destek, kontrol, sorunların bertaraf edilmesi, statükonun korunması, sorunun ortadan kaldırılması veya diğer bölgelere göre sahip olduğu özellikten dolayı bir örnek olma gereksinimi duyulabilmektedir. Bu bölgelere diğer yerlere göre farklı işlem görme, önem verme, yardımda bulunma gibi bazı hassasiyetler öne çıkabilmektedir. Ülkemizde bulunduğu coğrafi konumu itibariyle anılan özelliklerinden dolayı diğer bölgelere göre daha hassas konumda bulunmaktadır. Gelişmişler dünyası ile gelişmekte olanlar dünyasına, demokratik değerlerin hakim olduğu yerler ile demokrasinin adının az geçtiği yerlere, barışın huzurun olduğu yerler ile çatışmanın kargaşanın yaşandığı yerlere, insan hakkının öne çıktığı yerler ile bireyin ikinci planda kaldığı iki farklı dünya arasında bir köprü niteliğindedir. Ülkemiz bu coğrafik özelliğinden dolayı artılar ile eksileri bir arada görebilme ve yaşayabilme özelliğine sahiptir. Bu sebeple kaçakçılık, yasadışı göç, anarşik hareketler gibi olumsuzlukları daha yoğun yaşamaktadır.

472 km.si Balkan ülkeleri ile (Bulgaristan 269 km, Yunanistan 203 km) olan toplam 2.875 km uzunluğunda kara sınırlarına, 6.808 km'lik deniz sınırına sahip üç tarafı denizlerle çevrili ülkemiz Avrupa ve Asya arasında bir doğal köprü niteliğine sahiptir. Bu bakımdan Edirne ili de bulunduğu konum itibariyle bir sınır şehri olması nedeniyle imkanları ve imkansızlıkları yoğun olarak yaşamaktadır. 1990'lı yıllara kadar olan süreçte iki kutuplu dünya ve bu dünyanın farklı üyeleri arasında bulunan ülkemiz ve komşularımızın varlığı, stratejik ve ekonomik bakımdan ülkemizin can damarlarından biri olan İstanbul'a yakınlığı olumlu ve olumsuzluklarında bu şehrimize yoğun etkilerinin olduğunu ileri sürmek mümkündür. Çünkü farklı dünyaların varlığı her zaman çatışma riskini arttırmaktadır. Bu durum Edirne'nin ekonomik gelişimi bakımından yeterli destek alamamasına ve önem verilmemesine neden olduğu belirtilebilir. Bir sınır şehri oluşu sebebiyle yasadışı göç olayları da yoğun olarak görülmektedir.

* Trakya Üniversitesi İİBF Edirne

Özellikle geçtiğimiz yüzyılda hızlanan ve gün geçtikçe etkilerini artarak hissettiğimiz benzerlikler ile ayrılıkların, genelleşme ile özelleşmenin, ilerleme ile gerilemenin birlikte yaşandığı küreselleşme sürecinde sermayenin ödüllendirilerek emeğin cezalandırıldığı yönünde uygulamalardan doğan kuvvetli bir kanı bulunmaktadır. Bunda da temel etken yoğunlaşma ve bütünleşmeye yönelik gelişmelerin emek boyutunu içermemesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum dünyamızda yeni sorunların ortaya çıkmasına ve gündemde ön sıralara çıkmasına neden olmaktadır. İletişim alanındaki gelişmeler ve buna yönelik engellerin ortadan kalkmasıyla kitlelerin görsel, işitsel bilgilenmelerinin kolaylaşması istenilen bilginin uluslararası alanda akışını hızlandırmaktadır. Ülkeler arasında artan gelişmişlik farkı göç olaylarının geçtiğimiz ve içinde bulunulan yüzyılda giderek yoğunluğunun artmasına neden olmaktadır. Artan göç olayları da yaşanan göç olgusunun artan bir sorun olarak görülmesine ve ülkelerin gündemlerinde yer almalarına zemin hazırlamıştır.

Günümüzde dünya nüfusunun yaklaşık % 2.9'u doğdukları ülkelerden başka yerlerde yaşamlarını sürdürmektedirler. Uluslararası alanda yaşanan göçte göçmenlerin varış noktaları küçük çapta gelişmekte olan ülkelere arasında olmakla birlikte, büyük çoğunluğu gelişmiş ülkelere yöneliktir. Bu göç hareketlerinin 1/3.'ü Avrupa'da ya da Avrupa'ya, ¼'ü de Kuzey Amerika kıtasında yaşandığı bilinmektedir. 2000 yılı verilerine göre Dünya'daki göçmenlerin % 20'sinin (34.988 bin) ABD'de, % 7.6'sının Rusya'da, % 4.2'nin ise Almanya'da bulundukları bilinmektedir.

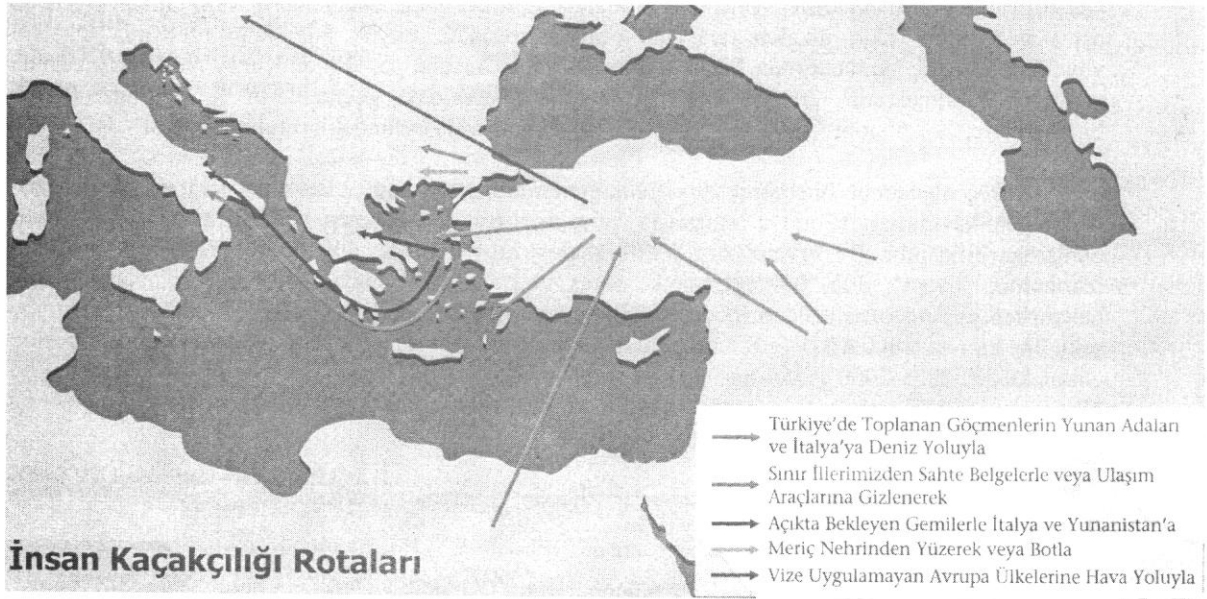
Göç olgusunun öneminin ve yoğunluğunun artmasına bağlı olarak uluslararası alanda göçe ilişkin yeni kavramları da ortaya çıkarmıştır. İltica, mülteci, göç, göçmen, yasa dışı göç gibi kavramlar bunlardan birkaçıdır. Bu kavramların çeşitliliğindeki artış temelde, ülkeler arası artan eşitsizliklerin (ekonomik, siyasal, dini, kültürel, etnik, savaş vb.) ve yasal göçe getirilen kısıtlamalara karşı geliştirilen göç metotlarını içermesidir. Özellikle son yıllarda göç hareketleri içerisinde yasadışı göç şekli öne çıkmaktadır. ABD'ye 8.5 milyonun üzerinde kişinin yasal olmayan yollardan girdiği tahmin edilmektedir. 1995-2000 yılları arasında ise ortalama her yıl 700 bin civarında yasadışı göçmenin bu ülkeye illegal giriş yaptığı tahmin edilmektedir. Göç hareketlerinde Asya, Afrika ve Latin Amerika en yoğun göç veren bölgelerin başında gelmektedir.

Dünya'daki bu göç hareketlerini ülkeler bazında sınıflandıracak olursak üç türde toplanmaktadır. Bunlar;

- **Kaynak ülkeler;** Çin Halk Cumhuriyeti, Bangladeş, Pakistan, Hindistan, Sri Lanka, Afganistan, Irak, İran, Suriye, Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan, Bulgaristan, Türkiye, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Romanya, Moldova, Ukrayna, Belarus, Rusya Federasyonu, Afrika Ülkeleri, Meksika, Kuzey Kore, Moğolistan, Vietnam, Nepal, Lübnan.
- **Transit Ülkeler;** Japonya, Güney Kore, Tayvan, Endonezya, Singapur, Malezya, Irak, İran, Gürcistan, Azerbaycan, Türkiye, Suriye, Lübnan, KKTC, Güney Kıbrıs, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Bosna-Hersek, Arnavutluk, Slovenya, Slovakya, Polonya, Makedonya, Macaristan, Hırvatistan, Rusya Fed., Ukrayna, Fas, Tunus, Cezayir, Libya, Mısır, Filistin, Ürdün, Meksika.
- **Hedef Ülkeler;** Almanya, İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda, İsveç, Danimarka, İtalya, Yunanistan, Finlandiya, İspanya, Avusturya, ABD, Kanada, Avustralya, Japonya, Güney Kore, Türkiye, Bulgaristan, Malezya, Singapur.

Gruplandırmalardan da görüldüğü gibi, içinde Türkiye'nin de bulunduğu bazı ülkeler sahip oldukları ekonomik, siyasal, sosyal, coğrafi özelliklerinden dolayı üç özelliği de içermektedirler.

Türkiye yıllar boyunca göçmenlere, mültecilere, sığınmacılara (1951 yılında imzalanan Cenevre Antlaşmasında doğudan olabilecek göçe yönelik kısıtlama konmuştur.) kapısını açık tutan ve korunma sağlayan ülke olma özelliğine de sahiptir. Nitekim, 1492 yılında İspanya'dan göç etmek zorunda kalan 300 bin Yahudi göçmenin üçte biri topraklarımıza getirilmiştir. 1848-1849 yılları arasında da Avusturya'nın baskısı ile Macaristan ve Polonya'dan göçe zorlananların da bir kısmı ülkemize sığınmışlardır (İstanbul'da bulunan Polonezköy bunun somut bir örneğidir.). Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında da sınırların savaş sonrası küçülmesi nedeni ile Balkanlar'da yerleşik olan soydaşlarımızın anavatana doğru büyük çaplı göçleri (bunların bir kısmı ikili anlaşmalar ile bir kısmı ise çeşitli nedenlerden dolayı göçe zorlanmalarından kaynaklanan nedenlerden) gözlenmiştir. 1980'li ve 1990'lı yıllarda Bulgaristan'dan Jivkov'un baskısı ile sürülenler ile Bosna-Hersek'in bağımsızlık mücadelesi sürecinde yaşanan savaştan kaçanların yoğun göçü yaşanmıştır. Balkanların nispeten istikrara kavuşması sonrasında ise ülkemiz deniz ve karayolu ile üçüncü ülkelerin diğer Avrupa ülkelerine yasadışı göçünde transit ülke olma ve aynı zamanda da kaynak ülke olma özelliğini yaşamaya başlamıştır.

Kaynak: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele '98 , İçişleri Bakanlığı Yay., Ankara: 1999.

Yasal göçe getirilen sınırlamalar ve büyüyen yasadışı göçte göç kararını veren bireyin bu işlemi gerçekleştirebilmek için bireysel çabalarının dışında organize gruplar kanalı ile de gerçekleştirmeye yönelmelerine neden olabilmektedir. Göçmen; başka bir ülkede sürekli veya geçici olarak yerleşme niyetinde olan kişi olarak tanımlanırken, yasadışı göç ise; "doğrudan veya dolaylı olarak parasal veya maddi çıkar elde etmek için bir kişinin uyrukluğunu taşımadığı veya daimi ikametgah sahibi olmadığı bir taraf devlete yasadışı girişin temini" olarak nitelendirilir. İnsan kaçakçılığı da kölelik ve serfliğin olduğu eskilere kadar gitmektedir. Geçmişte bireyin istemi dışında gerçekleşen yasadışı göç olayı günümüzde ise zorla kaçırmanın dışında bireyin kendi iradesi ile gerçekleşmektedir. İradenin ortaya konmasındaki temel amaç, ağırlıklı olarak ekonomik amaçlı çalışma istemini içermektedir. Bu aracın sağlanmasında da kişi ya da kişiler maddi menfaat karşılığı aracılık işlemi yapmaktadırlar. Dünya'da bu tip insan kaçırma işleminden yılda yedi milyar dolarlık gelir sağlandığı tahmin edilmektedir. Bu tip insan göçü işlemi sınır toprakları üzerinden yürüyerek, gemilerle ve gemi, konteynır, otobüs gibi araçların gizli bölümlerinde saklanarak, hileli veya sahte seyahat belgeleri – vize temini gibi yollarla gerçekleştirilmektedir. Hedef ve köken ülke arasındaki uzaklık ve sınırlamalara göre uygulanan yöntemler değişmektedir. Ülkemiz bu tip göç bakımından

sahip olduğu coğrafi yapısı nedeniyle transit ülke olma bakımından önemli bir ülke olma özelliği göstermektedir.

Tablo 1. Ülkemize Giriş-Çıkış Yapanların Sayısı: 1995-2002

Yıllar	Yabancı Giriş	Yabancı Çıkış	T.C Giriş	T.C Çıkış
1995	6.762.956	5.935.049	3.668.055	3.908.465
1996	7.844.281	6.891.679	4.405.592	4.367.755
1997	9.326.654	8.885.143	4.833.098	4.854.116
1998	8.643.457	8.057.481	4.550.678	4.630.352
1999	6.880.631	6.484.073	4.642.657	4.741.760
2000	9.748.327	9.393.355	5.302.441	5.382.153
2001	10.912.771	10.530.600	4.855.095	4.817.153
2002	12.906.274	12.606.264	5.098.133	5.183.602

Kaynak: Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı'nın 03.12.2003 tarihli "Türkiye'de Göç, Yasadışı Göç, Göçmen Kaçakçılığı İle Mücadele" Raporundan düzenlenmiştir.

Ülkemize 1995-2002 yılları arasında giren yabancı uyruklu kişilerin toplam sayısı 73.025 bin olarak gerçekleşirken, ülkeyi terk edenlerin sayısı ise sadece 68.783 bindir. Kayıtlı giriş-çıkışa göre 4.241 bin kişinin ülkede bulunduğu görülmektedir. Ancak bunların bir kısmının ülkemizde bulunduğu, bir kısmının ise kayıtlı olmayan yollardan kaçak olarak hedef ülkelere geçiş yaptıkları tahmin edilmektedir. Bunda Türkiye'nin vize muafiyetini geniş ve uzun süreli tutması gibi ılımlı uygulamalarında teşvik edici nitelikte olduğunu ileri sürebilmek mümkündür. Yasadışı göçe ve ülkemizde kaçak olarak çalışmaya en çok konu oluşturan Tunus vatandaşlarına uygulanmakta olan 3 aylık vize muafiyeti sonucunda on yıl içinde ülkemize giriş yapan bu ülke vatandaşı sayısı 277.852 iken, aynı dönemde çıkış yapanların sayısı ise 263.034'dür. 14.818 kişinin yasal olmayan yollardan hedef ülkelere geçiş yaptığı veya bir kısmının da ülkemizde kanuni düzenlemelere aykırı olarak konaklamaya devam ettikleri (5682 ve 5683 sayılı Pasaport ve Yabancıların İkametine ilişkin Kanunlara muhalefet ederek^{****}) tahmin edilmektedir. Son beş yıl içinde ülkemizde illegal durumlarından dolayı sınır dışı edilen Tunus vatandaşı sayısı ise sadece 647'dir. Aynı şekilde, 2000 ve 2001 yılları arasında yakalanan İran vatandaşı sayısı 9.482 ve Fas uyruklu sayısı ise 2.047'dir. Bunlar ülkemize yasal yollardan giriş yapanları içermekte olup, kayıt dışı olanların boyutları ise tam olarak bilinmemektedir. Türkiye'nin transit ve hedef ülke özelliğine sahip olması yaşanan yasadışı göç olaylarının ne kadar büyük boyutta olduğunu bir göstergesidir.

Yasa Dışı Göçle Mücadelenin Sayısal Sonuçları

Ülkemize illegal yollardan giriş-çıkış yaparken yakalanan yabancı uyrukluların sayısı 1995 yılında 11.362 iken, 1996'da 18.804'e, 1997'de 28.439'a, 1998 'de 29.426'a, 1999'da 47.529'a, 2000 yılında 94.514'e, 2001'de 92.362'ye, 2002'de 82.825'e ve 01.08.2003 tarihi itibarıyla de 28.197 olarak gerçekleşmiş olup, toplam 433.461 yasa dışı göçmen yakalanmıştır.

Birkaç gün önce de Edirne'ye bağlı İpsala ilçesinin Ahırköy mevkiinde yasadışı yollardan Yunanistan'a geçmek isteyen 99 kişi (30'u Irak, 17'si Bangladeş, 10'u Pakistan, 3'ü Moritanya, 2'si Filistin, 1'i İran'lı, 1'i Hindistan ve 1' Fas'lı vd.) yakalanmıştır. Yine aynı gün yapılan kontrollerde 22'si Irak'lı, 2'si Suriye, 7'si Bangladeş ve 3'ü Çad uyruklu yasadışı yollardan sınırı geçmeye

^{****}5683 sayılı Kn.'un md.19 gereğince; illegal giriş-çıkış, vize ihlali, fuhuş, bulaşıcı hastalık, pasaportsuz seyahat, izinsiz çalışma, sahtecilik, kaçakçılık, hırsızlık, dolandırıcılık vd. suçlara karıştığından dolayı tespit edilen yabancılar İçişleri Bakanlığı tarafından sınır dışı edilirler.

çalışırken sınır görevlileri tarafından göz altına alınmışlardır. Yakalanan insan sayısındaki artış %800'ün üzerinde olup mücadeledeki etkinliği göstermekle birlikte, bu göç şekline olan talebin gün geçtikçe artan bir seyir izlediği anlaşılmaktadır.

Ülkemizde yasadışı göçe karışacaklarından şüphe dilen ve sahte belge ile giriş yapmaya çalışarak girişi engellenenlerin sayısı aşağıdaki tablo da verilmektedir..

Tablo 2. Ülkeye Girişine İzin Verilmeyen Yabancılar

Yıllar	Sayılar
1999	6.069
2000	24.504
2001	15.208
2002	11.084
2003*	5.010
Toplam	81.875

*** 01.08.2003 tarihi itibarıyla. Kaynak: Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı'nın 03.12.2003 tarihli "Türkiye'de Göç, Yasadışı Göç, Göçmen Kaçakçılığı İle Mücadele" Raporundan düzenlenmiştir.**

Ülkemizde suçla karıştıkları tespit edilerek sınır dışı edilen yabancıların sayısı ise aşağıda ki tabloda verilmektedir.

Tablo 3. Suçla Karıştıkları İçin Sınır dışı Edilen Yabancılar

Yıllar	Sayılar
1996	18.558
1997	27.992
1998	24.028
1999	31.473
2000	31.399
2001	42.043
2002	42.232
2003*	7.255
Toplam	227.266

*** 01.06.2003 tarihi itibarıyla. Kaynak: Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı'nın 03.12.2003 tarihli "Türkiye'de Göç, Yasadışı Göç, Göçmen Kaçakçılığı İle Mücadele" Raporundan düzenlenmiştir.**

Tablodan da anlaşılabileceği gibi yıllar itibarıyla ülkemizde suçla karıştıklarından dolayı sınır dışı edilen kişi sayısında sürekli bir artış gözlenmektedir. Bu suç yoğunluğundaki artışın ardındaki temel besleyici faktörün ise kuşkusuz, aynı dönem içinde ülkemizdeki kaçak yabancı sayısındaki artıştan kaynaklanmaktadır.

Aynı dönem içinde (Tablo 1.) kayıtlı olarak yurt dışına çıkış yapmış olan 37.884 bin vatandaşımızdan 37.355 bin'i dönerken, 528 bin'inin geri dönmedikleri görülmektedir. Bu rakamlar yasal olarak gidenleri içermekte yasal olmayan yollardan gidenleri ise kapsamamaktadır. Ancak bu dönen sayısındaki eksikliliğin tümünün yasal gidişin bulunulan ülkede yasadışı göçe dönüştüğünü (Gidilen ülkede kalmak veya diğer ülkelere yasal veya yasal olmayan yöntemlerle gitmek ve kalmak gibi.) ileri sürmek mümkün değildir. Bunların bir kısmı aile birleşmesi, evlilik, öğrenim, yabancı ile

evlilik, iş bulma gibi gelişmeler sonucunda bulundukları ülkede yasal statüde bulunuyor olmaları da olasıdır.

Yasadışı göç eğilimindeki artışı ve bu hareketin içeriğindeki yasadışlık, işlemin bireysel hareketler dışında organize oluşumlar yolu ile de gerçekleştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Özellikle organizasyonlar yolu ile bu işlemin gerçekleştirilmesine yönelik ücretlerin büyüklüğü, bu alanda faaliyet göstermeye yönelik oluşumlara da hız kazandırmaktadır. Dünya’da yasadışı göç olaylarını organize eden yapıların yılda yedi milyar dolar civarında gelir elde ettikleri tahmin edilmektedir. Uluslararası boyutta faaliyet gösteren bu organizasyonlar ile mücadele edebilmek ise çok daha zorlaşmaktadır. Bu şebekelerin evrensel faaliyetlerde bulunmaları, onların sahte evrak, belge, doküman hazırlama, (Örneğin Belçika’da bulunan bir şebekenin ülkede yasal olarak oturan Ganalılardan alınmış gerçek oturum belgelerini diğer göçmenlere satmaları, ölenlerin kayıtlarının bildirilmeyerek belgelerin başka kişilere verilmesi gibi (Belçika’da bulunan Çinli göçmenlerin ölüm oranlarının bu nedenle düşük olduğu düşünülmektedir.)) lojistik destek alma ve alışıl gelmiş yöntem ve metotları değiştirmede esneklik kabiliyetleri de yüksektir. Ülkemizde de yasadışı göçmenlerin geçişini sağlayamaya yönelik organizasyonların sayısının sürekli arttığı görülmektedir. 1998 yılında 98 organizatör yakalanırken, 2002’de 1.157 olarak gerçekleşmiş ve 1998-2002 yılları arasında 3.895 kişi yakalanmış olup içlerinde yabancı organizatörlerde bulunmaktadır.

Değerlendirme

Yasadışı göçe karşı yumuşak politikalarından dolayı başta ABD ve AB olmak üzere birçok eleştiriye uğrayan Türkiye bu konuda önleyici olarak almakta olduğu güvenlik tedbirlerinin dışında yasal düzenlemelere de gitmektedir. 12.12.2000 tarihinde Palermo’da imzalanan “Sınır aşan Organize Suçlarla Mücadele Sözleşmesi” nin göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti konularına ilişkin sözleşme ve iki adet protokol TBMM’nde kabul edilerek 19.03.2003 tarih ve 25.052 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. AB’ ne uyum yasaları olarak da nitelendirilen (Kopenhag Kriterlerine uyum için) 4771 sayılı “Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun” 03.08.2002 tarihinde TBMM’nde kabul edilmiştir. Bu kanun’un 2.md.’sinde Türk Ceza Kn.’un 201.md.’sine yeni hükümler getirilmiştir. Yapılan düzenleme ile Göçmen ve İnsan Kaçakçılığının tanımlaması yapılarak yasal hükümlere aykırı davrananların alabilecekleri cezai müeyyideler bulunmaktadır. Böylece daha önce mevzuatımızda yer almayan bu tür suç unsurları da mevzuat hükümleri kapsamına alınmıştır.

Ülkemizi hedef olarak seçen, yerleşmek ve vatandaşlık hakkı almak isteyenlerin ise muvazaalı evlilik yapmaları ve vatandaşlık hakkı almalarının zorlaştırılması amacıyla 403 sayılı Kn., 03.06.2003 tarih ve 25.127 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak uygulamaya geçirilmiştir. Bu yeni düzenlemeyle birlikte, daha önce evliliğin gerçekleşmesi ile otomatik vatandaşlık elde etme kazanımı değiştirilerek, yerine evliliğin üzerinden 3 yıl geçtikten sonra vatandaşlığa alınma ve bu süreç içinde evlilik birliği ile bağdaşması mümkün olmayan işlerde çalışmama gibi zorunluluklar getirilmiştir. 27.02.2003 tarihinde de 4817 sayılı “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun” kabul edilerek, 06.09.2003 tarihinde de yönetmelikleri yürürlüğe girmiştir. ABD’nde yayınlanan 2002 yılı İnsan Ticareti Raporunda Türkiye, birçok Asya ve Afrika ülkesi gibi bu konuda yasal ve idari önlemler almayan ülkeler kategorisinde değerlendirmeye tabi tutulmasına rağmen anlaşılan odur ki, bu yakıştırmaların gerçeği yansıtmadığı yapılan düzenlemeler ile ülkemizin son yıllarda bu nitelikteki faaliyetlere kısıtlama getirebilmek için aktif bir hareketlilik içinde olduğu görülmektedir.

Yasadışı göçün uluslararası alanda gün geçtikçe artmasının nedenini bazı etkilerin ve farklılıkların giderek yoğunlaşmasında aramak gerekmektedir. Bunlardan birisi göç teorilerinde belirtilen itici ve çekici farklılıkların şiddetinin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında daha yoğun yaşanmasıdır. Yasadışı göç aynı zamanda ihtiyaç duyulan emek gücünü karşılamayı gerektirecek yasal taleplerinin oluşumunu sağlayabilecek yasal sürecin oluşturulamaması durumudur. Bu yasal altyapı ile gerçekleştirilemeyen talebin karşılanması ancak yasal olmayan göçmenler

arasından karşılanma gereksiniminin güçlenmesidir. Yasadışı göçmenin emeğine olan talebin yoğunluğu ise ucuz işgücüne olan ihtiyaçtır. Bunda da Dünya’da artan rekabet sürecinde ulusal ve uluslararası pazarlarda avantajlı konumda olabilmek veya rekabeti sürdürebilmek için çeşitli iş alanlarında işverenlerin esneklik kabiliyetlerini artırma biçimidir. Son yıllarda emek piyasalarındaki istihdam yöntemlerinde daha esnek uygulamalara geçilmekle birlikte, yasadışı göçmenlerin işverenlere var olandan daha elverişli bir hareket serbestliği sunduğu açıktır. Ultra esneklik veya yeni kölelik sistemi olarak nitelendirebileceğimiz bu oluşumu yasadışı göçmenlerin varlığı güçlendirmektedir. Yasal hukuk sistemi içinde bulunmaları imkanı olmayan çalışma koşul, yöntem, biçim, süre ve ücretin belirlenme inisiyatifinin tamamen işveren tarafından belirlenme durumunu içeren istihdam şeklidir. Bu sebeple, yasadışı göçün aynı zamanda yeni bir emek ithalat şekli olduğu da ileri sürülebilir. Yasadışı göçmenin bulunduğu ülkenin yasal, sosyal siyasal hak ve hizmetlerinden yararlanabilme, katılım veya talepte bulunabilmeleri mümkün değildir. Her an her şeylerini kaybedebilecekleri bir yaşam ve istihdam süreci içindedirler. Yasadışı göçün ekonomik, siyasal, sosyal ve hukuki boyutunun yanında insan haklarını da ilgilendiren kompleks bir görünüm sergilemektedir. Ancak, bunların dışında yasadışı göçmenleri yasallaştırmaya yönelik yapılan uygulamaların, bazı ülkelerin bu göçe ilişkin ılımlı politikalarının da göçü teşvik edici nitelikte olduğunu belirtmek mümkündür.

Göçmen kaçakçılığından sağlanan gelirin yüksekliği, hedef ve geçiş ülkelerde gittikçe artan suçların ve suç çetelerinin varlığına da neden olmaktadır. Yasadışı göçün varlığının hukuksuzluğu ve doğası beraberinde yeni suç unsurlarını da (uyuşturucu, beyaz kadın, organ ticareti vb.,) artırıcı etkide bulunmaktadır. Bu tip göç hareketleri, ulusal ve uluslararası nitelikte ulusal egemenlik, uluslararası hukuk ve sınırların ihlali sonucunu da doğurmaktadır.

Yararlanılan Kaynaklar

GENÇLER, A. “Yabancı Kaçak İşçilik Gerçeği ve Türkiye Örneği”, *TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, C: 17, S: 3, Şubat 2002.

_____. “Asymmetrical Development of Labor in the Globalized World and European Approach”, *International Scientific Conference UNITECH 3, 20-21 November 2003, Gabrovo, Proceedings Vol: II.*

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele '98, *İçişleri Bakanlığı Yay.*, Ankara: 1999.

Trafficking in Migrants: Characteristics and Trends in Different Region of the World, *Eleventh I.O.M Seminar on Migration, 26-28 October 1994, Paper No: 1, Geneva: 1994.*

Türkiye’de Göç, Yasadışı Göç, Göçmen Kaçakçılığı İle Mücadele, *Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı Raporu*, Ankara: 03.12.2003.

Dünya’da ve Türkiye’de Yasadışı Göç, *Emniyet Genel Müdürlüğü Yabancılar Hudut İltica Dairesi Başkanlığı Yay.*, Ankara: 2001.

TURAN, S. & E. AYKOÇ. “Küreselleşme: Dünyü, Bugünü, Yarını”, *Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Dergisi*, C: 2, S. 1, Aralık 2002.

